

Йоркської групи, поскільки поетеса включила в українську літературу призабуті в неї жанри і оригінальні стихи. Формою вираження своїх творчих імпульсів поетеса избрала сонет, який став образцовим для її літературного дискурсу.

Ключевые слова: ежегодник «Новые Поэзии» («Нові Поезії»), еміграція, Нью-Йоркська група, поезія, сонет.

Karabovych Tadey. Personification of Subjective Predicative to the Sonnet as Form of Expressing Literary Discourse of Emma Andiyevska. The poet Emma Andiyevska was not directly involved with the «New York Group», but she was published in the group's publication and partook in literary discussions concerning the state of the Ukrainian emigre literature. From 1959 to 1971 she published her work in the annual periodical of the «New York Group» called «Novi Poeziyi» (New Poetry). This was an important time in her creative life in communicating with members of the «New York Group» and others. Maria Revakovich considers Andiyevska's work important to «the group», because she included forgotten genres and poetic writings which were inherent in Ukrainian literature; this included fictitious interpretation. She favors sonnets, which she uses as a pattern in her literary discourse and it remains as a significant form of expression in her work.

Key words: the annual periodical «Novi Poeziyi», emigre, New York Group, poetry, sonnet.

Стаття надійшла до редколегії
07.11.2015 р.

УДК 82-12

Наталія Кобилко

Реальні ознаки міфологеми «дорога» в діалогії В. Земляка «Лебедина зграя» й «Зелені Млини»

У статті досліджено образ дороги в діалогії Василя Земляка «Лебедина зграя» і «Зелені Млини», розкрито специфіку зображення реальних ознак простору в прозі письменника, визначено роль міфологеми «дорога» в становленні характерів головних героїв.

Ключові слова: химерний роман, міфологізування, міфологема «дорога», образ-реалія.

Постановка наукової проблеми та її значення. Питання нових можливостей романного жанру й використання міфологізму у творчості українських письменників набуло своєї актуальності з появою «химерної» прози, особливо з виходом «Лебединої зграї» Василя Земляка. Перша частина діалогії зразу опинилася в центрі дискусії про український роман.

Міфологізування постає як один із прийомів філософізації прози. І вже в цьому аспекті фольклор варто розглядати як проміжну ланку між міфом і літературою, адже залучені до художнього твору образи, мотиви, сюжети певним чином пов'язані з міфом.

Отже, основними рисами українського химерного роману є залучення усної народної писемності, міфологічних та біблійних мотивів, іронічність, гумористичність, уміле поєднання письменником різних жанрів і течій, реального й фантастичного.

Образ дороги, шляху – один із домінантних міфообразів, що їх розробляли українські письменники в другій половині ХХ століття. Завдяки широкому символічному потенціалу та багатій фольклорній традиції, пов'язаній із ним, ми маємо можливість розглядати цей образ і в реально-просторовому, і в метафоричному значенні.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Питання використання міфології та фольклору в українському химерному романі, зокрема в діалогії Василя Земляка «Лебедина зграя» та «Зелені Млини», досліджувало чимало науковців. Так, В. Чайковська [7] аналізує вплив усної народної творчості на формування індивідуального стилю письменника. М. Крупа [4] вивчає загальний філософський концепт художнього письма В. Земляка. В. Сподарець [6] на прикладі діалогії досліджує стиль митця, його еволюцію. Не залишилося поза увагою літературознавців і питання типологічної спорідненості творів українського письменника із зарубіжними: Ю. Ващенко [2] проводить паралелі між «Ва-

вилонем» В. Земляка та «Клошмерлем» Г. Шевальє. Проте проблема функціонування у творчості митця міфообразів, а саме міфологеми «дорога», розроблена недостатньо й потребує комплексного висвітлення.

Мета й завдання статті. Мета статті – дослідити образ дороги в діалогії В. Земляка «Лебедина зграя» й «Зелені Млини».

Поставлена мета передбачає розв'язання таких завдань: 1) розкрити специфіку зображення реальних ознак простору в прозі письменника; 2) дослідити роль міфологеми «дорога» в становленні характерів головних героїв.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. На думку Л. Боярської [1], у діалогії В. Земляка «Лебедина зграя» й «Зелені Млини» простежено надзвичайно потужний вияв народно-поетичної традиції, спостерігаємо чимало образів-метафор, а межа між правдою та вигадкою непомітна. У романі переплітається буденне й героїчне, високе та низьке, трагічне й комічне. Митець прагне відтворити душу людини, розкрити її характер. Г. Сивокінь [5] звертає увагу на динамічний сюжет «Лебединої зграї».

Лебедина зграя – образ-символ, що неодноразово з'являється на сторінках роману: «І хоч людям прекрасне завше буде здаватися незвичним, та, як твердить тутешній філософ, у годину випробувань вони й самі чимось схожі на лебедину зграю в дорозі. Чи, бува, не отим своїм підсвідомим прагненням до якогось, справді незбагнено високого, тим-то й не завше осмисленого до кінця?» [3, с. 7]. Письменник із першого речення вводить читача в напівреальний, напівхімерний світ, адже зображує звичайних людей у незвичайному селі Вавилон: «Наш старенький, многогрішний, та в чомусь, проте, і немеркнучий Вавилон, що, окрім назви, запозиченої з Дворіччя, не має нічого спільного з Вавилоном месопотамським, стоїть, як і стояв здавен, над річкою Чебрецем, маловідомою притокою Південного Бугу, майже нечутною в повінь та хлюпотливо-тривожною в сушу» [3, с. 5].

Митець відображає не лише історію післяреволюційного Вавилону, а й творить цілу галерею соціально-психологічних типів – це брати Данько й Лук'ян Соколюки, комунар Клим Синиця, красуня Мальва Кожушна, поет Володя Яворський, Явтушок Голий і його дружина Пріся, куркуль Кіндрат Бубела. Саме ці люди творять історію та майбутнє не лише Вавилону, а й цілої країни.

В. Земляк був наділений незвичайним даром одухотворення, тому дерева, млини, дороги в його творах досить часто виступають живими персонажами, стають частиною сюжетного дійства. Уже на початку діалогії натрапляємо на образ-реалію шляху: «Уздовж того водного шляху, безнадійно заплутаного в очеретах та камінні, на кількох горбах, що немовби вічно і ворогують між собою, завис Вавилон, старий та пізніший...» [3, с. 5]. Вавилон – це не просто українське село, яке існувало від початку 1240 року й зазнало руйнації військ ординського хана, а за часів Ягайла сягнуло найбільшого свого розвитку, отримавши повне магдебурзьке право нарівні з Києвом, це – ціла країна з «неповторною красою природи, такими ж неповторно красивими людьми і їх неповторно-своєрідною поведінкою у різних випадках людського життя і між людських відносин» [3, с. 88].

Для місцевих жителів Вавилон був загадкою: «Нині й сам Вавилон ніби в якомусь незбагненому лабіринті: стежки, стежки, стежки – сорочі, собачі і людські. Ті, людські, першим прокладає Савка, потім їх утоптують школярки, далі бабусі чимчикують ними на оденки, а за тими немічними бабусями, яких піснява та холод гонить по Вавилону, уже вільно ходять собі всі інші тутешні мешканці» [3, с. 151]. Вавилон В. Земляка – ровесник біблійного, історичного Вавилону, але, крім довговічності, нічого спільного з месопотамським Вавилоном він не має. На це неодноразово звертає увагу сам автор. Проте читача вражає не так природа українського села, його героїчна історія, як неповторні, яскраві особистості.

Одним із непересічних образів діалогії є образ Левка Хороброго. У своїй особі він поєднав філософа, мудреця й трунаря. Без нього не відбувається жодна подія у Вавилоні. Самостійно ставши філософом, він нерідко виголошує справді філософські думки: «Коли вмирає поет, то з ним умирає і те, чого інші не годні побачити», «Людам іноді доводиться пройти і крізь міфи, щоб довоюватися до високого смислу життя». Зображуючи Левка Хороброго, В. Земляк удається до іронії – разом із філософом завжди мандрує цап Фабіян, який залежно від ситуації змальовується то найрозумнішою твариною, то повним бовдуром. Фабіян-філософ живе за всіма правилами мандрівних мудреців. Він відмовився від землі, живе в напівзруйнованій чужій хатинці, не має нікого з рідні. «То був чоловік дивний, вічно бідний і тому такого ж філософського складу, як і цап, куплений ним у Глинську бук-

вально за копійки. Ніяких писаних праць він не мав, але ж великий Сократ також за ціле життя не написав ні рядка, що, однак, не дає підстав не вважати Сократа філософом» [3, с. 63]. Єдиною щоденною справою було нагодувати цапа, який став йому другом і завжди підтримував у всіх починаннях.

На нашу думку, образ дороги має надзвичайно важливе значення під час аналізу постаті Фабіяна-філософа та його цапа. Передусім варто зазначити, що Левко Хоробрий був людиною матеріально й духовно вільною. Добровільно зрікшись своїх статків, він постійно перебував у русі: то мандрував із Вавилону в Глинськ просити помилування братам Соколюкам та Явтушкові Голому, то проходжався сільськими вуличками, стежити за порядком. Навіть душевне порозуміння з цапом приходить у дорозі: «Зараз уже важко сказати, хто кого вів на мотузочку до заповітного Вавилону, де віднині мало зробитися одним бідаком менше або ж одним багатієм більше, однак добре відомо, як винагороджують себе православні філософи за вдалий ярмарок. Наш герой не міг нагішитися, що майже задарма придбав такого красеня, розгулявся на radoщах у шинку, а цап, у свою чергу, проклинаючи в душі свого старого визискувача, передчував, що потрапив до рук добрих та чулих і нарешті матиме свободу, до котрої прагнув від самого народження. Одне слово, вже в дорозі вони дійшли того вищого душевного порозуміння, яке свідчило, що недарма придбали один одного» [3, с. 64–65].

Фабіян-філософ був вільним від власницьких пристрастей, які вирували у Вавилоні (поділ землі, пошук скарбів, створення комуни), а тому повністю присвятив себе саморозвиткові: читав Святе Письмо, філософські трактати. Навіть посаду трунаря здобув випадково. Ми можемо сказати, що Левко Хоробрий, не маючи майнових проблем, займає проміжне місце між соціальними верствами: його не обходять проблеми створення комуни, розділення землі між людьми, які дійсно її потребують, але водночас він виконує роль миротворця в усіх сутичках, ручається за кожного жителя Вавилону. Узявши на себе обов'язки трунаря, філософ проводжає односельців в останню путь, стає посередником між світом живих і мертвих.

Цап Фабіян гідно наслідував свого господаря. Місцеві мешканці навіть відзначали їхню подібність. Як Фабіян-філософ гордо простував Вавилоном у золотих окулярах, виголошуючи життєві істини, так і цап Фабіян великодушно заводив череду на нічліг: «Він гордо крокував горішніми вуличками далі, певен, що все ще когось веде, насправді ж ішов один, без війська. В такі хвилини він здавався трагічно смішним, як людина, що звершила подвиг в ім'я нічого» [3, с. 66].

Трохи осторонь соціального розшарування зображується Явтушок Голий – герой, який в усьому вагається, стає то на один, то на інший бік, а згодом і взагалі залишає Вавилон у пошуках кращого життя. Подібний тип персонажа ми можемо простежити в романі Володимира Дрозда «Листя земля», де Гаврило Латка залишає Пакуль і з усією своєю родиною вирушає на пошуки землі обітваної – Горіхової. Так само і Явтушок, розчарувавшись у новій владі, разом із дітьми й Прісеєю виїздить до Зелених Млинів у надії на краще життя: «До лемків. Я оце був там. По дорозі. Наче інша держава. Сплатили собі податок, і ніхто до них діла не має. До самої Москви достукалися. За конституцією живуть. Дядько Лаврін тримає олійню, драчку. Обігрів, зустріли, як рідного, каже, іди, забирай своїх та приходь» [3, с. 257]. В образі Явтуха Голого можемо простежити спільні риси з Михайлом Решетом із повісті «Ірій» В. Дрозда. Обидва герої свято вірять, що за межами рідного села відкривається новий, набагато кращий світ. Так, для Михайла це був Ірій, а для Явтушка – Зелені Млини. Поза Вавилоном, на думку головного героя «Лебединої зграї», – інше життя, країна, у якій дослухаються до думки й потреб кожного громадянина, наділяють землі кожному, хто скільки зможе обробити, дають можливість бути господарем на власній землі.

Доля не раз робила так, що Явтушок опинявся в Зелених Млинах: спершу переховуючись від помсти радянської влади за бунт у Вавилоні, потім для переселення разом із сім'єю. Найбільше Голого хвилювала дорога, оті тридцять п'ять кілометрів, які відділяли його від щасливого життя. Можливо, саме тому В. Земляк так широко описує спорядження в дорогу: «Ще вчора змащував воза й високо викладав його луговим сіном, старанно перевіряв та лагодив п'ювшорки, натираючи до блиску мідні пряжки, яких було безліч на збруї, і, мабуть, тому наші, може, й незугарні, коненята прибирали звияжнього вигляду. [...] В ті передмандрові вечори урочистістю наповнювалася наша хата – всі, хто завтра мав опинитись у дорозі, на рябчаку, яким застеляли воза, по черзі вмивались у ночвах, зодягали свіжі сорочки... нам, найменшим, увижалось далеке та вільне царство» [3, с. 259].

Зелені Млини для вавилонян були справжнім царством із великими, довгими хатами, високими стріхами, одномасними коровами, бузком, що заплів кладовище, білою кам'яною каплицею посеред

села. Та найбільше вони вирізнялися своїми мешканцями – гордими й хитрими лемками, які все знають і можуть обійти будь-яку владу. Саме в такому краї прагне жити Явтушок із дітьми та дружиною. Має пройти чимало часу, щоб він сам зміг збагнути (як і Михайло Решето), що вимріяні Зелені Млини – утопія.

Повернути до розуму Голого намагається Бездушний: «Там Зелені Млини так і чекають на вас. Аякже! Повертай, чоловіче, у свій Вавилон, поки не забрався далеко, та живи собі, як усі. Не хитруй, не мудруй, однаково нічого не вимудруєш. Докотиться і до Зелених Млинів, хоч там народець хитрющий та непокірний» [3, с. 269]. Бездушний робить спробу зупинити Явтушка, показати реальність, адже Зелені Млини – це таке саме село, як і рідний Вавилон, і нехай зараз його не торкнулася радянська влада, проте це не надовго. Для Голого Вавилон – це не тільки домівка, яку він покидає, це й люди, до яких може пригорнутися серцем, відкрити душу; односельці, які можуть пробачити образи й допомогти в скрутну хвилину. Не випадково Бездушний говорить: «Я лемків знаю». Отож, ідея, якої дотримується головний герой, примарна, утопічна. Першою це зрозуміла його дружина Прися, тому й вирішила разом із дітьми повернутися назад до Вавилону: «Виплакалась Прися, перепочила, знову впряглась у візок, і ми залопотіли за нею, такі самі жваві, хоробрі, меткі, дружні та ще й мудрі по-своєму, бачачи, як Вавилон насувається на нас із полуденного марева» [3, с. 286]. Мабуть, уперше в житті Прісі дорога принесла невимовну радість, адже зараз вона поверталася до рідного обійстя: «Ми самі викотили візка на високу Вавилонську гору, оточену маревними замками літа, між якими курилась дорога у безвість. Ось-ось мала починатися в цих благословенних краях пора чорних вихорів, що долітали сюди з Таврії» [3, с. 287].

Мандри та життєві випробування Прісі Голої та її дітей із поверненням у Вавилон закінчилися. Проте Явтушок, розгубивши на півдорозі свою родину, має сам відкрити істину життя. Ми можемо провести паралель із головним героєм повісті «Ірій» В. Дрозда, який стверджував, що Пакуль – це і є твій Ірій, куди ти щоразу будеш повертатися, а повернувшись, мріятимеш знову про далекі світи. Так само і Явтух Голий після довгих поневірянь нарешті збагнув, що де б він не був, але сила рідної землі надто міцна: «Земле! Ти народжуєш нас неначе для того, щоб ми звіяряли тобі своє горде серце. Ми нікуди не можемо подітися від тебе, як од власної долі, і хоч куди б заносили нас урагани часу, але як тільки вони вщухають і починають ледь виднітися твої обрії, то ми знову прагнемо до тих місць, де вперше побачили тебе з колискової висі... [...] Тож лишень тобі дано повертати лебедині зграї з далеких світів – хто не чув, як стривожено вони ячать, шукаючи тебе в чорних туманах, хто не бачив, як їхні безстрашні ватажки розбиваються вночі об незнані скелі, аби інші жили й могли долетіти до тебе, той ніколи до кінця не збагне, що в людях живуть ті самі закони Землі обітованої» [3, с. 288]. Образ лебединої зграї в дорозі – досить значимий і вагомий. Письменник стверджує, що люди в час тяжких випробувань чимось схожі на лебедів, і вірить, що, незважаючи на жодні перешкоди, вони можуть перебороти життєві негаразди.

Усвідомлюючи, що залишився без своєї родини, Явтушок усією душею рветься до Вавилону. І як виявилось, дорога назад була такою ж довгоочікуваною й жаданою, як і в невідомій землі: «З кожним кілометром дороги у Явтушкові накопало бажання втекти, що він і зробив, продумавши заздалегідь усе до найменших дрібниць» [3, с. 354]. Його не спокусили безкраї землі, на яких він міг почуватися справжнім господарем. Чого вартий шмат ниви, коли ти самотній у невідомій далечині. Отже, можемо зазначити, що Вавилон – це серце його мешканців, а всі дороги ведуть до рідного порога.

Почуття нестримної радості дорога викликає і в братів Соколюків, які повертаються додому з в'язниці: «У обох було єдине бажання – хутчій вибратись із Глинська, котрий втратив для них усю колишню романтику» [3, с. 78]. Долаючи шлях до Вавилону, Данько та Лук'ян уявляли вже собі, як у ночвах змиють свої гріхи перед людством і підуть увечері на гойдалку в пошуках своєї долі. «Від коліс підіймався приємний дух дороги» [3, с. 78]. Цікаво, що дорога згодом стане невід'ємною частиною життя Данька Соколюка. Спочатку на ній він переховуватиметься від хазяїв коней, яких крав, а потім від нової влади, проти якої повстав. Загалом шлях стане єдиним другом і порадиником для нього, місцем, де відважний борець Данько вершитиме своє правосуддя.

Однією з прикметних особливостей діалогів «Лебедина зграя» і «Зелені Млини» є яскраві описи побуту, звичаїв та сільського життя. Важливу роль у розвитку і Вавилону, і Зелених Млинів відіграє жінка. Образ Мальви Кожушаної автор змалював чи не найкраще. Вона є втіленням сильної сучасної жінки. Вона надзвичайно красива, тому в неї й закохана майже половина чоловіків Вавилону, вільно

почувається верхи; може прийти до чоловіка, коли їй заманеться. Мальву не хвилюють людські пересуди й умовності. Ця жінка, яка творить світле майбутнє комуни, здатна проїхати тисячі кілометрів, щоб перейняти досвід. Після того, як Мальва втратила коханого, її життєва дорога стала уособленням шляху передовиків до соціалізму: «І чого б ото людині метатися по світу, місити багнуку, битися, страждати, писати листи голові Раднаркому, а не тихо сидіти в столиці, пильнувати своє здоров'я, сім'ю, дітей? То великі невгамовні, що впродовж усього життя заставляють свою власну долю за майбутнє, за щастя інших» [3, с. 569]. Мальва Кожушна мріє про дорогу, щоб утілити свої мрії в життя, в краще майбутнє рідного Вавилону: «Мальва любить дослухатися до поїздів і думати в цей час про своє, про свої далекі й близькі мандрівки» [3, с. 368].

Друга частина діалогії, роман «Зелені Млини», маркована зміною типу наратора, із гетеродієгетичного на гомодієгетичного, що дає йому змогу глибше проникнути в художній світ роману, окреслити не лише власну, а й спільну читачку мету: «...тут є все, що має бути у Вавилоні і чим славен цей народ – витривалий, мудрий і безсмертний, бо ж він відповідає за все, а віднині й за нас із вами, оскільки ми взялися розпізнати його і полюбити. Якщо ж цього не відбудеться, то в цьому не вина народу, а моя вина, мої втрати» [3, с. 292]. Далі автор, наперед визначаючи тип свого читача, повідомляє йому головний творчий принцип, звертаючись до «Ізборника Святослава»: «...не в тому суть, щоб якомога швидше прийти до заповітного кінця, а щоб якомога більше побачити в дорозі: “Не до невідущих-бо пишемо, але до преізліха насичених слабості книжної”» [3, с. 292]. Адже дорога спонукає мандрівника до роздумів: «Дорогу пробивають найслабкіші, хоч мало б бути все навпаки, – думає Савка, засівши у Климових глабцях» [3, с. 151]; до переосмислення прожитого, своїх вчинків: «Кожен має пройти свою дорогу вдосконалень» [3, с. 357]. Вона навіть іноді опускає з неба на землю зарозумілих: «Коли вибираєшся у великий світ, то хай тоді не здається, що ти там можеш почуватися таким же паном, як дома, будь ти навіть самим головою Вавилонської сільради. Людина обезвіщується в дорозі, і пихатим відчутти це навіть корисно, щоб потім не перебільшувати своєї особи, діставшись додому» [3, с. 433]. Так розмірковує сільський голова Лук'ян Соколюк у пошуках брата Данька.

Як бачимо, дорога виступає доленосним локусом у житті майже всіх героїв. Саме по дорозі на ярмарок до Глинська, проїжджаючи повз тюрму, Мальва Кожушна побоюлася зустрітися поглядом із Даньком, адже це було як докір із неволі. Саме в дорозі кінч Кліма Синиці помітив утікачів Соколюків.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, дорога в діалогії Василя Земляка виступає як елемент хронотопа для окреслення просторових меж у творі (стежки Вавилону, дорога до Глинська, шлях до землі обітованої – Зелених Млинів), а також доленосним локусом для всіх героїв (мандрівництво Фабіяна-філософа, пошуки кращого життя Явтушком Голим, повернення з в'язниці братів Соколюків, шлях Мальви Кожушаної до світлого майбутнього). У статті окреслено лише реальні ознаки міфологеми «дорога» у творчості В. Земляка, тому предметом подальших досліджень буде аналіз романтичних ознак цього образу.

Джерела та література

1. Боярська Л. Фольклорні мотиви в діалогії В. Земляка «Лебедина зграя» та «Зелені Млини» / Л. Боярська // Творчість В. Земляка в контексті вітчизняної та світової літератури. – Житомир : АСА, 1998. – С. 52–59.
2. Ващенко Ю. На перетині художніх світів: Вавилон на Чебреці й Клошмерль Вавилонський (про типологічну спорідненість творів В. Земляка і Г. Шевальє) / Ю. Ващенко // Слово і час. – 2001. – № 1. – С. 47–58.
3. Земляк В. С. Лебедина зграя. Зелені Млини : романи / В. С. Земляк. – Х. : Фоліо, 2013. – 651 с.
4. Крупа М. Професійна мовна освіта / М. Крупа // Наукові записки. – Сер. : Педагогіка. – 2006. – № 8. – С. 85–91.
5. Сивокінь Г. Василь Земляк (1923–1977) / Г. Сивокінь // Історія української літератури ХХ ст. : у 2 кн. – Кн. 2 / за ред. В. Г. Дончика. – К. : Либідь, 1998. – Кн. 2. – 302 с.
6. Сподарець В. Душа, що прагне високості... (Деякі риси стилю В. Земляка) / В. Сподарець // Рад. літературознавство. – 1982. – № 10. – С. 45–50.
7. Чайковська В. Фольклор і формування стилю В. Земляка / В. Чайковська // Народна творчість та етнографія. – 1983. – № 5. – С. 45–47.

Кобылко Наталя. Реальные признаки мифологеми «дорога» в диалогии В. Земляка «Лебединая стая» и «Зеленые Млины». В статье исследованы образ дороги в диалогии Василия Земляка «Лебединая стая» и «Зеленые Млины», раскрыта специфика изображения реальных признаков пространства в прозе писателя, определена роль мифологеми «дорога» в становлении характеров главных героев. Образ дороги, пути является

одним из доминирующих мифообразов, разрабатываемых украинскими писателями во второй половине XX века. Дорога в дилогии Василя Земляка выступает как элемент хронотопа для определения пространственных границ в произведении (тропы Вавилона, дорога к Глинску, путь к земле обетованной – Зеленым Млинам), а также судьбоносным локусом для всех героев (странничество Фабияна-философа, поиски лучшей жизни Явтушка Голого, возвращение из тюрьмы братьев Соколюков, путь Мальвы Кожушной к светлому будущему). В статье мы определили только реальные признаки мифологема «дорога» в творчестве В. Земляка, поэтому предметом дальнейших исследований будет анализ романтических признаков этого образа.

Ключевые слова: «химерный» роман, мифологизирование, мифологема «дорога», образ-реалия.

Kobylko Natalia. Real Signs Myths «Road» in Novels V. Zemlyak «Swan Flock» and «Green Mills». In the article the image of the road in the Novels of Basil Zemlyak «Swan Flock» and «Green mill», disclosed the specific image of real space features prose writer, the role of myths «road» in the development of the characters of the protagonists. The image of the road, the road is one of the dominant mifoobraziv that developed Ukrainian writers in the second half of the twentieth century. Road to dilogii Basil Zemlyak acts as an element of time-space to define spatial boundaries of work (paths Babylon, the road to Glinskaya the way to the Promised Land – Green Mill) and fatal locus for all the characters (Fabiyan wandering philosopher, searching for a better life Yavtushkom naked return from prison Sokolyuk brothers, the path to a brighter Mallows Kozhushanoyi socialism). In this article we outlined only real signs myths «road» in the works of his countrymen, because the subject of further research will analyze signs of this romantic image.

Key words: bizarre novel, mythologization, myth «expensive», image-reality.

Стаття надійшла до редколегії
09.10.2015 р.

УДК 82-312.1.161.2'06

Діана Коваленко (Шевчук)

Ризоморфний лабіринт як гетеротопія в романі Ю. Винничука «Мальва Ланда»

У статті здійснено інтерпретацію образу львівської сміттярки як гетеротопії або «іншого місця» в романі Ю. Винничука «Мальва Ланда»; встановлено, що визначальними рисами гетеротопії, які увібрав у себе образ сміттярки, є можливість зосереджувати в собі множинність просторів, перебуваючи водночас в іншому просторі, й акумулювати час; визначено, що часопросторовий вимір роману конструюється за загальними законами постмодерного тексту та має форму ризоморфного лабіринту, у межах якого відбуваються радикальні екзистенційні трансформації.

Ключові слова: гетеротопія, час, простір, ризоморфний лабіринт, ірреальний простір.

*Ми живемо в пору, коли час відчувається не стільки як велике життя,
що розвивається, проходячи крізь час, скільки як мережа,
що зв'язує між собою точки й перехрещує нитки свого клубка.*

М. Фуко

Постановка наукової проблеми та її значення. Поняття «гетеротопії», уведені в науковий обіг М. Фуко, є аналітичним концептом, що займає важливе місце в сучасних дослідженнях і відкриває нові можливості для інтерпретації простору та пов'язаної з ним проблеми формування ідентичності в постмодерному суспільстві. Гетеротопія виявилася тим поняттям, відзначає Е. Шестакова, яке здатне вловити й окреслити нове ставлення до простору та світу в цілому. І це на тлі того, що в кожному з напрямів гуманітаристики є добре розроблені, усталені, перевірені тривалою науковою традицією й практикою терміни та поняття, що відображають простір, точніше так: специфіку заломлення, способів і засобів бачення, концептуалізації простору, просторових відносин, а також співвідносних з ними явищ і понять [13, с. 59].

За М. Фуко, гетеротопії – це простори, які реально існують, діють, мають здатність репрезентувати інші простори, одночасно кидати їм виклики й заперечувати. Можна говорити про такі